

GRENDEL LAJOS

Süllyedő hajón

Becsületére legyen mondva, Szilvia nem tartozott a hazudós nők közé. Azonkívül mielőtt elhatározta volna magát valamire, mindig mindent alaposan megfontolt. S ha egyszer menni akart, egy hadsereg sem tarthatta vissza. Márpedig menni akart. Pontosabban, úgy döntött, hogy elhagy engem. De nem valakinek a kedvéért, aki elcsavarta a fejét. Rajtam kívül nem volt senkije ebben a városban. Mégis úgy döntött, hogy elhagy, mert kikészültek az idegei, mert félt, rettegett, az utóbbi időben már éjjel-nappal. Minden kis zajra összerezzent, már a sarki boltba is úgy ment le, hogy minden bátorságát össze kellett szednie. Persze, én is félttem. De nekem maradnom kellett. Ha engedek *nekik*, az egész életem összeomlik.

– Nem várom meg, hogy kicsináljanak minket – mondta Szilvia, és két nagy bőröndbe összecsomagolta a cuccait. Még csak másfél éve ismertük egymást.

– Mit fogsz csinálni?

– Nem tudom – vont a vállát. – Az biztos, hogy nem akarok a szüleim nyakán lógni.

Szilvia szülei valamilyen Isten háta mögötti kelet-szlovákiai faluban túrták a földet, Szilvia ritkán beszélt róluk. Ráérek megismerni őket az esküvőnkön, mondta.

Hát erre most már igazán ráérek, egészen az idők végezetéig. A vasútállomásra én vittem ki Szilviát a Peugeot-mon. Nem volt drámai búcsúzkodás. Nem mondtuk ki, de azt hiszem, ő is tudta, hogy valószínűleg sosem látjuk egymást többé. Ebben a furcsa, mostani világban nincsenek már drámák. Bármilyen megtörténhet, s az ember semmin sem csodálkozik. Úgy veszi a dolgokat, ahogy vannak.

De azért másfél év mégsem múlik el nyomtalanul. Szilvia, mielőtt felszállt volna a vonatra, azt mondta búcsúzóul:

– Azért vigyázz magadra. Nagyon aggódom érted. Szégyellem, hogy gyöngé vagyok. Majd írok.

Aztán elment. Bizonyára örökre, s talán tényleg írni fog. Egy, kettő, esetleg három levelet.

Amit ezután éreztem, az a rosszullét legundokabb fajtája. Semmi fizikai fájdalom, csak mintha az ember atomjaira hullana szét. Kertes házam nem túl nagy, most azonban, hogy egyedül maradtam benne, szinte palotának tűnt. Elvesztettebbnek egy irdatlan stadionban sem érezhettem volna magamat.

Nemsokára Zoli hívott a mobilomon. Zoli a legjobb barátom, most éppen munkanélküli. Amikor szóltam neki, hogy fölveszem pincérnek, olyan önérzetesen utasított vissza, mint aki biztos benne, hogy holnap úgyis megüti a főnyereményt. A régi világban szállodaigazgató volt. Hát aztán! Én meg szakszervezeti vezető.

– Minden rendben van, Sanyi? – kérdezte. Hülye kérdések föltevésében már évtizedes rutinja volt.

– Abszolúte – mondtam. – Szilvia éppen most hagyott el. Az ő idegei már késsen vannak.

Na, ezt talán mégsem kellett volna az orrára kötnöm. Kis csönd a vonal másik végén, de sejtettem, mi következik.

– Ne haragudj, de talán igaza volt.

– Lehet – mondtam.

– Add el azt a kócerájt.

– Eszembe sem jut – mondtam.

– Akkor meg fizess nekik.

– Még mit nem? Ha fizetek, fél éven belül övök a kocsmá.

Erre már persze nem volt tromfja. Munka nélkül lenni rossz dolog, de legálább lehet mihaszna tanácsokat osztogatni.

– Te is tudod, hogy velük szemben nincs sok esélyed – mondta.

– Persze hogy tudom.

– A barátod vagyok. Féltetek.

– Kösz – mondtam.

– Azért nem volt szép dolog Szilviától, hogy elment.

– Nem volt szép, de talán igaza van.

– Hát jó – mondta Zoli. – Majd még hívlak. Talán holnap.

Nem valami nagy szám messze a fővárostól bisztrót üzemeltetni egy olyan településen, amely talán a térképekre is véletlenül került föl. Ez a hely egy temető, mondta valaki, amikor megvettem a házat és ideköltöztem egy valamivel nagyobb porfészekből, ahol ismertek és nem szerettek, úgymond, a múltam miatt. Pedig a múltamon nincs folt. Nem loptam, nem csaltam, csak egy kicsit jobban éltem a régi világban, mint mások. Szakszervezeti gyűléseken nyomattam a kötelező szöveget, amit a tagtársak illedelmesen végighallgattak, s a következő pillanatban már el is felejtettek. Bizonyára akkor is utáltak már, de nem merték kimutatni a foguk fehérjét. Aztán jött a nagy felfordulás, s körülöttem egyik napról a másikra elfogyott a levegő.

Amikor ideköltöztem és megnyitottam a bisztrót, eleinte azt hittem, megfogtam az Isten lábát. De a városka hamarosan lerongyolódott. Rohamosan és hosszú időre. Minden második lakosa munka nélkül cselleng, a betörések és lopások napirenden vannak. Beláttam, hogy igaza van az ismerősömnnek. Ez a városka valóban temető. A nagykuttyákat, a menőket a két kezemen megszámlálhatom, más mindenki alkoholistá és potenciális bűnöző. Az én bisztróm is egy-másfél év

alatt lepusztult kocsmá lett, s néha nem tudom, a törzsközönségét gyűlöljem-e vagy inkább sajnáljam. Ha ivásról van szó, valahonnan, valamilyen titkos csatornákon mindig kerítenek pénzt. Ha tetszik, ha nem, én az ő züllésükből élek, nincs hát jogcímem arra, hogy gyűlöljem őket. Akkor magamat is gyűlölőnöm kellene.

A bisztróban Magda, a pincérlány, rossz hírrel fogadott.

– Keresték – mondta lakonikusan, de a tekintete mindent elárult. Azt is, hogy kik, s azt is, hogy milyen ügyben.

Még csak délután volt, de itt, a hegyek között, ebben az évszakban korán sötétedik. Magda, nagyon helyesen, spórolt a világítással, amit a korhelyek nehezményeztek. Magda azonban egyelőre hűséges volt hozzám, tudta, ha bezárom vagy eladom a boltot, új állás után nézhet. Olyan pedig errefelé nincs.

A legtöbbször a kártyások morogtak. Ők néha, rövid ebédszünettel megszakítva, nyitástól záróráig elücsörögtek itt, hangoskodtak és hajba kaptak, máskor késsel hadonásztak, de verekedésre ritkán került sor köztük.

Átmentünk a raktárba, hogy ne hallja senki se, miről beszélünk.

– Mit mondtak? – kérdeztem.

– Hogy majd visszajönnek.

– És maga mit mondott nekik?

– Hogy csak fölöslegesen fárasztják magukat.

– És ők?

– Hogy ezt csak bízzam rájuk.

Nos hát, nem vesztegették az idejüket. Amikor visszamentem a bisztróba, ott feszítettek az egyik hátsó asztalnál, s a korhelyek öröme a lámpákat is meggyújtották, nyilván, hogy jobban lássam őket. Azt a szép, bizalomgerjesztő ábrázolatukat, amellyel szépségversenyre aligha lenne érdemes benevezniük. Nem ismertem a nevüket, az ilyeneknek úgysem érdemes ismerni a nevét. Az alacsonyabb és sötétebb tekintetű himlőhelyes volt, míg a másik, a cigányképű, szerette eljátszani a jószívű, mókás vagányt. Ő volt a veszedelmesebb figura, a másik talán csak azért kellett a párba, hogy csúf külsejével kellőképpen ráijesszen a vonakodó delikvenszerekre.

– Bejöttünk egy kicsit megmelegedni – mondta a mókás, és vigyorgott. – Nem ülne le közénk, főnök?

A himlőhelyes elterpeszkedett a széken, lábát mereven kinyújtotta az asztal alatt, s megpróbált csúnyán nézni, ami nem került sok erőfeszítésébe.

– Hallom, faképnél hagyta az asszony – szólalt meg újra a mókás.

– Leskelődnek utánam?

– Ugyan már, hová gondol? – s műfelháborodását fokozandó, a mókás hosszasan ingatta jobbra és balra a fejét. – Itt minden hamar kitudódik. Sajnálom, főnök. Igazán nagyon sajnálom. Megjegyzem, én sosem bíztam meg az asszonyokban. Azok már pelenkáskorukban is hamisak. Igaz, haver? – bökte oldalba a himlőhelyest. Az meg mindjárt vértolulást kapott.

– A Rózsit ne bánts! – hördült fel.
 A mókás erre mindentudóan legyintett.
 – A Rózsának is csak luk van a lába között.
 – Szállj le a Rózsiról, szaros buzi – pattogott tovább a himlőhelyes.
 – Lábszagod van, haver – vetette erre oda mintegy mellékesen a mókás, majd újra énfelém fordult. – Elnézését kérem, főnök, hogy a haveromnak lábszaga van. Ha tudtam volna, egyedül jövök.
 A himlőhelyes, ahelyett, hogy sípcsonton rúgta volna a cimboráját, Magdát kezdte molesztálni.
 – Hideg van itt, kisasszony. Bejövünk melegedni, aztán itt hidegebb van, mint kint.
 – Akkor menjen ki – mondta Magda.
 – Bizony, én is fázom – tódította a mókás.
 – Meg a falak is koszosak. Tisztára lepra egy hely ez – mondta megint a himlőhelyes.
 – Akkor ne járjanak ide – felelte Magda.
 – A végét is meg kéne javítani – licitált a himlőhelyesre a mókás. – Persze nincs rá pénz. De talán akadna valaki, aki tudna magukon segíteni.
 Most már tényleg ideje volt végét vetni a komédiázásnak.
 – Mit akarnak? – kérdeztem.
 A mókás is úgy látta jónak, ha a mókázást abbahagyja. Elkomorodott, előre-hajolt az asztal fölött, és suttogóra fogta a hangját.
 – Üzenetet hoztam – mondta.
 – Kitől?
 – Na találja ki...
 – És miről szól az üzenet?
 – Hogy hétre Ő is idejön. Szeretne komolyan elbeszélgetni magával. Mint férfi a férfival. Mint üzletember az üzletemberrel.
 – Nem biztos, hogy hétkor ráérek.
 A mókás megint megbökte a himlőhelyest.
 – Hallod, haver? Nem biztos, hogy ráér a főnök.
 A himlőhelyes elgondolkozva nézett maga elé.
 – Mondd meg a főnöknek, hogy jól tenné, ha ráérne. Nagyon jól tenné. Életemben ilyen jót nem tenne még egyszer magának.
 – Különben? – kérdeztem.
 Nem feleltek, ellenben végre szedték a sátorfájukat, s elmenőben a mókás megveregette a vállamat. Mintha azt akarta volna mondani: „Hát ezt most nagyon elszúrtad, barátocskám. Pedig bennünk megvolt a jóindulat.”
 A hét órai randevúra nem mentem el. Ez nagyon bátor, nagyon eltökélt, nagyon kihívó tettnek látszik, pedig szó sincs itt semmiféle bátorságról. A dolog ennél egyszerűbb. Tudtam, ha elmegyek, föladom a harcot. Kapitulálok. A legtöbb,

amit elérhetek annyi, hogy valami kedvező alkut kötök velük, ámbar az alvilági bandák errefelé nem alkudoznak. Kötöttem már az életben nemegy alkut, s utólag valamennyit megbántam. Amikor be akartak léptetni a Pártba, kézzel-lábbal kapálództam ellene. Hatvannyolc után pártagnak lenni ebben az országban nem volt nagy dicsőség. Ámde újra meg újra megkörnyékeztek, előléptetéssel kecsegtettek, egyszer hízelegtek, máskor burkoltan megfenyegettek. Nem szálltak le rólam. Addig, amíg egy napon be nem adtam a derekamat. Feladtam a harcot, pedig nem volt rá nyomós okom. Bennem roppant meg valami. Talán csak annyi történt, hogy egy gyöngye pillanatomban kilátástalannak láttam minden további ellenállást. Egy dolgot kívántam csupán, azt, hogy hagyjanak békén, s aztán utánam a vízözön. Meghátrálásokban és megfutamodásokban gazdag volt a múltam.

Csakhogy ezt most nem engedhettem meg magamnak. Még akkor sem, ha netán az életem is kockán forog. De, remélem, ennyire talán mégsem komoly ez az ügy. Tudtam, hogy ha most meghátrálok, kezdek az életemet előlről. Ahhoz azonban öreg vagyok már, s különösebb ambíciók sem fűtenek.

Az alvilági randevú helyett ezért kikocsiztam a nem messzi erdei vadászlakba, hogy megvacsorázzak. Nem sokkal nyolc óra előtt Magda hívott a mobilomon. Inkább fojtott hangon beszélt, semmint zaklatottan. Amint az várható volt, pontban hétkor megjöttek a „látogatóim”. De megint csak az a két ágrólszakadt fazon. A főnök nem jött velük. Vagy kint várakozott az autóban, vagy egyáltalán nem is jött. Jó sokáig maradtak. Ültek a sarokban, mint két hoppon maradt bonviván, és ette őket a fene. Vedelték a féldeciket – de az én számlámra. Elmenőben megüzenték, hogy tudnak ők másképpen is beszélni, s most már nem fognak vacakolni. Sajnálják, hogy elpasszoltam az utolsó esélyemet.

– Mást nem mondtak? – kérdeztem.

– Nem.

– Hát, köszönöm, hogy fölhívott.

Magda azonban nem tette le a kagylót.

– Van még valami? – kérdeztem.

Hallottam, hogy sóhajt, vagy inkább mély lélegzetet vesz.

– Nem... Illetve... Nem is tudom, végül is nem rám tartozik.

– Azért csak mondja... – biztattam, s egy kis szorítást éreztem a mellemben, mint orvosi vizsgálatot követően, az eredményekre várva.

– Igaz, hogy elhagyta a barátnője? – kérdezte, s valami megkönnyebbülésféle érződött a hangján.

– Valahogy úgy – feleltem.

Kis ideig csöndben volt, talán a megfelelő szavakat kereste.

– Nagy bajban az ember mindig egyedül marad – mondta aztán kicsit éles, támadó hangon.

– Meg lehet szokni – feleltem.

– Ha tényleg szerette magát, akkor nem futamodik meg.

– Azt hiszem, azért ez nem ilyen egyszerű – mondtam, de nem voltam egészen őszinte.

– De! Ilyen egyszerű – vágott vissza Magda. – Én sosem hagynám el. Bajban biztosan nem.

– Köszönöm.

– Csak azt akarom még mondani, hogy rám továbbra is számíthat. Engem más fából faragtak.

– Nagyon hálás vagyok magának – mondtam. – Nem fogom elfelejteni... a... hűségét.

– Sajnálom, hogy ma ilyen rohadt napja van – folytatta Magda, pedig azt reméltem, hogy befejezi a beszélgetést.

– Igen. Nagyon rohadt.

– De azért az ember sosincs *teljesen* egyedül. És maga erős jellem. Bámulatosan erős.

– Jó – mondtam. – Majd még beszélünk erről. Majd ha elmúlt a vihar. Megtalán más dolgokról is.

Azt hiszem, Magda valami efféle ígéretet akart kicsikarni belőlem, mert ezután véget vetett a beszélgetésnek.

Össze kellett szednem minden bátorságomat, hogy hazamenjek. Azon gondolkodtam, hogy talán jobb lenne ma éjszakára kivennem egy szobát a hotelban. De ha nagyon akarnak, ott is megtalálhatnának.

Éjfél után értem haza. Bekapcsoltam a tévét, hogy azért ne érezzem magam *teljesen* egyedül. Aztán ruhástul végigdőltem az ágyon, amelyben tegnap éjjel még Szilviával szerelmeskedtem. De nem fizikai fáradtság volt az, ami erőt vett rajtam, hanem valami, a lélek mélyéből felfakadó sötét hatalom, fekete áram, láthatatlan sugárzás, aminek talán nincs is neve, csak roppant ereje van. Ha valaki ebben a pillanatban meg akart volna ölni, egy másodpercig sem védekeztem volna. Elbóbiskoltam, s nem bántam volna, ha többé nem ébredek föl.

De akkor fölberregett a telefon. A szokásos éjszakai hívás, amelytől Szilvia idegei kikészültek. Senki nem szól bele a vonal túlsó végén. Valami lihegő hangot hallani, aztán annyi. Nem szabad fölvenni a kagylót. Csakhogy amazokban meg van kitartás. Újra és újra hívnak. Vagyis ki kell húzni a telefondugót. Ma este elfelejtettem. Reggel pedig vissza. Akkor meg reggel hívnak. Aztán néha napokig semmi. Majd újrakezdek. Így kezdődött jó fél évvel ezelőtt. Személyesen csak később kezdtek zaklatni. Hiába vannak kötélből az idegeim, az ilyenkor rám törő heves szívdobogásnak nem tudok parancsolni.

Az biztos, hogy most már hajnalig nem fogok tudni elaludni. Eloltom a vilányt, kikapcsolom a tévét, levetkőzöm. Bámulok ki a fekete éjszakába, amely e pillanatban beláthatatlanul mély és sötét, mint az emberi lélek.